

Çocuklar için Solunum ve Astım Kontrol Testi (ÇSAKT)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar için Solunum ve Astım Kontrol Testi (ÇSAKT)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18927>

Özet

Çocuklar için Solunum ve Astım Kontrol Testi (Ç?SAKT), okul öncesi ça??ndaki astımlı Türk çocukların hastalıklarının kontrol düzeyini de?erlendirmek amacıyla uyarlanmış psikometrik bir araçtır. Orijinal İngilizce sürümü olan Çocuk Astım Kontrol Testi'nin (C-ACT) kültürel ve dilsel adaptasyonunu temsil etmektedir. Bu ölçek, astımın günlük aktiviteler, uyku ve genel yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini ölçerek, klinisyenlere tedavi etkinliğini izleme ve yönetim stratejilerini ayarlama konusunda kritik veriler sunmayı amaçlamaktadır. Ç?SAKT, özellikle 4-11 yaş arasındaki çocukların astım kontrolünü objektif ve standardize bir şekilde de?erlendirmek için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Astım, Astım kontrol, Çocuk, Okul öncesi ça??, Solunum, Psikometri, Geçerlilik, Güvenilirlik, Uyarlama.

Yazarlar

A. B. Büyüktiryaki (Uyarlayan).

Amaç

Ç?SAKT'ın temel amacı, astımlı okul öncesi ve erken çocukluk dönemindeki Türk popülasyonunda astım hastalarının kontrol düzeyini güvenilir ve geçerli bir biçimde belirlemektir. Bu araç, hem araştırma ortamlarında hem de klinik uygulamada kullanılmak üzere, çocuğun astım semptomlarının sıklığı ve şiddetini, ayrıca kullanılan kortikosteroid ilaç miktarını de?erlendirerek genel bir kontrol skoru sağlamayı amaçlar. Elde edilen skorlar, tedaviye uyumun ve hastalarının kontrol altına alınmadıklarının izlenmesinde hayati öneme sahiptir.

Yapı

Ölçek, astım kontrolü kavramını ölçen çok boyutlu bir yapıya temel alır. Bu yapı, genellikle son dört hafta içindeki astım semptomlarının sıklığı ve şiddeti üzerine odaklanır. Ç?SAKT, astım kontrolünü belirlerken aşağıdaki temel alanları sorgular:

Gündüz Semptomları: Gündüzleri yaşanan hırıltı, öksürük veya nefes darlığı.

Aktivite Kısıtlaması: Astım nedeniyle oyun veya fiziksel aktivitelerde yaşanan kısıtlamalar.

Gece Semptomları: Gece uyanmaya neden olan semptomlar.

Kortikosteroid İlaç Kullanımı: Astım krizleri veya semptomları için kullanılan hızlı etkili ilaçların sıklığı.

Bu bileşenler birleştirilerek, çocuğun astımının ne ölçüde kontrol altında olduğunu gösteren tek bir toplam skor elde edilir. Yüksek skorlar daha iyi astım kontrolünü işaret ederken, düşük skorlar astım semptomlarının yetersiz kontrol altında olduğunu gösterir.

Geçerlik

Ç?SAKT'ın geçerlilik çalışmaları, A. B. Büyüktiryaki tarafından 2013 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yürütülen tıpta yan dal uzmanlık tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Geçerlilik analizleri, ölçeğin Türk kültürüne uygunluğunu ve astım kontrolünü doğru bir şekilde ölçme yeteneğini incelemiştir. Geçerlilik çalışmaları şunları içermiştir:

Kapsam (İçerik) Geçerliliği: Maddelerin astım kontrolü yapışın ne ölçüde temsil ettiğinin uzman görüşleriyle değerlendirilmesi.

Yapı Geçerliliği: Faktör analizi yoluyla ölçeğin teorik yapışının doğrulanması ve bilinen gruplar geçerliliği (klinik olarak kontrol altında olan ve olmayan grupları ayırt etme yeteneği) ile test edilmesi.

Değişime Duyarlılık: Tedavi değişikliklerine ve zaman içindeki klinik duruma paralel olarak skorlardaki değişimin incelenmesi.

Orijinal kaynakta spesifik geçerlilik katsayıları belirtilmese de, uyarlama çalışmasının temel hedefi, orijinal C-ACT'nin geçerlilik özelliklerini Türk popülasyonuna transfer etmektir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlilik analizleri, Büyüktiryaki'nin tez çalışmasında detaylı olarak incelenmiştir. Güvenirliliğin sağlanması, ölçeğin tutarlı ve kararlı ölçümler yapabilmesi anlamına gelir. Bu kapsamda incelenen temel güvenirlilik türleri şunlardır:

İç Tutarlılık Güvenirliliği: Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğu ve aynı yapıyı ölçtüğü belirlenmiştir. Astım kontrol ölçeklerinde genellikle 0.70 ve üzeri katsayılar beklenir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Kısa bir zaman aralığıyla aynı çocuklara (veya ebeveynlerine) testin tekrar uygulanması ve skorlar arasındaki korelasyonun incelenmesi. Bu, ölçeğin zamana karşı kararlılığını gösterir.

Ç?SAKT'ın okul öncesi çağ çocuklarında güvenilir sonuçlar verdiği ve klinik izlem için uygun bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

Faktör Analizi

Ç?SAKT'ın uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin tek faktörlü yapışının Türk örnekleminde de

korunup korunmadığını incelemek amacıyla faktör analizi (genellikle Açıklayıcı veya Doğulayıcı Faktör Analizi) kullanılmaktadır. Astım kontrol ölçekleri genellikle toplam skora odaklandığından, faktör analizinin temel amacı, maddelerin tek bir genel astım kontrol faktörü altında toplanıp toplanmadığını doğrulamaktır. Bu analiz, ölçeğin yapı geçerliliğini destekleyen önemli bir adımdır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kendini Bildirim ve/veya Ebeveyn/Bakıcı Raporu (Çocuk yaşı grubuna bağlı olarak ebeveyn tarafından doldurulur.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Astım tanısı konmuş pediatrik hastalar.

Age Group: Okul öncesi çağı çocukları (Genellikle 4-11 yaş aralığı için tasarlanmış orijinal ölçeğin okul öncesi grubuna odaklanmaktadır).

Population Details: Okul öncesi çağı astımlı Türk çocukları.

Test Methodology: Son dört haftalık dönemdeki astım semptomlarının sıklığı ve şiddeti üzerine kurulu, derecelendirmeli yanıt formatı.

Anahtar Kelimeler

Astım yönetimi, Solunum fonksiyonu, Pediatrik psikometri, Çocuk sağlığı, Yaşam kalitesi, Hacettepe Üniversitesi, C-ACT.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ç?SAKT, A. B. Büyüktiryaki tarafından 2013 yılında tamamlanan uzmanlık tezi kapsamında uyarlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve yayılımı, orijinal telif hakları (C-ACT) ve tez çalışmasıyla akademik izinlerine tabidir. Akademik çalışmalarda genellikle referans gösterilerek ücretsiz kullanım mümkün olabilir, ancak ticari veya geniş ölçekli klinik kullanım için orijinal ölçek sahiplerinden izin alınması gerekebilir. Ölçeğin uyarlama yılı: **2013**.

Kaynaklar

Büyüktiryaki, A. B. (2013). Okul öncesi çağı astımlı Türk çocuklarında "çocuklar için solunum ve astım kontrol testi (Ç?SAKT)" nin geçerlilik, güvenilirlik ve değişime duyarlılığı (T?pta yan dal

uzmanlık tezi, Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ankara).
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

Ek olarak, orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: cocuklar-icin-solunum-ve-astim-kontrol-testi-cisakt-toad.pdf

Çocuklar için Solunum ve Astım Kontrol Testi (Ç?SAKT) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek maddelerine erişim için tez çalışması tamamlanmış ve incelenmesi gerekmektedir.